

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Ustálenie kvóty.

Čo je tá kvóta, to ct čitatelia dozaista už | Tieto spoločné výdavky sú: výdavky na spoločné
 dobre vedía, lebo ved' od mesiacov nehovorí | ministerstvo armády, ministerstvo zahraničia a

Pavlovo väzenie v Cezarei.

a nepíše sa o ničom tak mnoho, jako práve o kvóte.

Kvóta nenie nič iné, jako pomer, v ktorom dve polovice monarchie znášajú spoločné výdavky.

spoločné ministerstvo financií. Zákon o vyrovnaní — XII. z r. 1867. nakladá, že sa kvóta každých desať rokov na novo určí, asice ustália ju tak zvané kvótové odbory.

Bežiacim rokom vyprší čas, v ktorom má byť ustálená kvóta na ďalších desať rokov. Ponevác spoločné výdavky obnášajú dobre vyše sto millionov, ani najmieň nenie ľahostajnou vecou, v jakom pomere prispievajú polovice monarchie ku týmže. Prirodzené je tedy, že obe polovice monarchie usilujú sa čím prajnejšiu kvótu ustáliť, aby tak uľavily svojim občanom. Roku 1868. obnášala uhorská kvóta 30 percentov, t. j. na každých sto zlatých platilo Uhorsko 30 a Rakúsko 70 zlatých. Neskoršie, keď bola vojanská hranica k Uhorsku pridelená, ustálených 30 percentov pozdvihnuté bolo na 31 a 4 desatiny, t. j. na spoločné výdavky platili sme na každých sto zlatých 31 zl. a 40 krov. Táto kvóta je ešte aj dnes platná.

Ponevác, jako sme už povedali, bežiacim rokom vyprší termín, v ktorom musí byť nová kvóta ustálená, ešte minulého roku započaly sa vyjednávania jak ohľadom ustálenia kvóty, tak aj ohľadom ustálenia obchodnej smluvy, ktorá býva tiež každých desať rokov na novo ustálená. Minulého roku vyslal jak náš, tak aj rakúsky parlament kvótové odbory, ktoré mali ustáliť kvótu. Uhorský kvótový odbor od prvopočiatku zaujal to stanovisko, že Uhorsko jako dosiaľ, tak aj naďalej bude platiť len dosavadných 31 a 4 desatiny percentov. Rakúsky kvótový odbor naproti tomu žiadal ale, aby Uhorsko platilo budúce na každých sto zlatých o celých desať zlatých viac, než dosiaľ, čo pri 100 millionoch urobí ročitých desať millionov zlatých viac výdavkov. Samo sebou sa rozumie, že uhorský kvótový odbor túto požiadavku odoprel. Kvótové odbory zamieňaly pripisy, ale dohodnúť sa nevedely.

Príčinou, prečo sa nevedely nijak dohodnúť bolo to, že rakúsky kvótový odbor pri pojednávaní zaujal celkom iné stanovisko, než na jakom bola kvóta dosiaľ ustálená. Základ, na ktorom bola kvóta dosiaľ ustálená, tvoril doteraz všeobecný majetný stav. Odškriepiť sa nedá, že je Rakúsko bohatšie, než Uhorsko a tak tedy celkom oprávnené a slušné je, že Rakúsko v pomere k svojej majetnosti platí viac na spoločné výdavky, než Uhorsko. Tentoraz ale Rakúsku očikal ten rozkvet, to zveľaďovanie, ktoré, — buď Bohu chvála — v Uhorsku všade badať, zvlášte to klalo Rakúšanom oči, že u nás viac nielen že neznáme deficit, lež záverečné účty vykazujú každoročne značný zvyšok. Múdri páni Rakúšania tak si to navliekli, že keď teraz v Uhorsku nielo viac deficitu, nech platí viac na spoločné výdavky.

Keď sa už p. Rakúšania ustálili na tom že budú od Uhorska žiadať zvýšenie kvóty, museli hľadať aj základ na ktorom toto môžu žiadať. Základ všeobecnej majetnosti sa im nezдал byť

dost istým, dost pevným, prešli tedy na celkom iný, o ktorom dosiaľ pri ustálení kvóty nebolo nikdy ani reči. Tento nový základ je počet obyvateľstva. Rakúsky kvótový odbor hovoril, že počet obyvateľstva celej monarchie stojí v pomere 58 ku 42, t. j. na každých 58 Rakúšanov pripadá 42 Uhrov a tak tedy z každých sto zlatých nech platí Rakúsko 58 a Uhorsko 42 zlatých.

Tento základ uhorský kvótový odbor neprijal, ani ho prijať nemohol. Je pravda, to musí uznať aj nepriateľ našej vlasti, že sa Uhorsko posledne veľmi pozdviho, ale do ohľadu musíme vziať aj tie ťažké obete, ktoré muselo obecnstvo doniesť, aby sme sa na ten stupeň vyšvihli, na ktorom dnes stojíme. U nás sú dane vysoké, vyššie, než v Rakúsku a tak tedy, jaknáhle sme dosiahli istý stupeň rozkvetu, nesmieme pomýšľať na zvýšenie kvóty, čo by znamenalo nepomerné zvýšenie výdavkov, lež na zníženie dane, zvlášte na zníženie pozemkovej dane. Takto zmýšľal uhorský kvótový odbor a následkom toho zostal pevne na svojom stanovisku.

Po rozpustení snemu začaly opposície vodu hnať na mlyn Rakúšanov. Roztrubovaly, že Bántfy preto rozpustil snem pred časom, lebo sa vo Viedni zaviazal, že je hotový kvótu povýšiť. Aby toto mohol previesť, musí byť nový kvótový odbor zvolený, ktorý bude povolnejší, než bol dosavadný.

Volby sa previedly a čo sa stalo? Minister-ský predseda dal do kvótového odboru tých samých členov zvoliť, ktorí boli nimi aj predošle a tým zároveň makave označil aj svoje stanovisko, makave dokázal, že súhlasí s pojatím predošlého kvótového odboru. Na jar sa previedly aj v Rakúsku volby a po sriadení rakúskeho parlamentu bol zvolený aj rakúsky kvótový odbor. A tu sa ukázal zlý následok agitovania opposícií. Rakúska verejná mienka, domnievajúc sa, že uhorské opposičné časopisy pravdu hovorily vtedy, keď rozchyrovaly, že sa náš ministerský predseda vo Viedni zaviazal, že dá odhlasovať zvýšenú kvótu, požadovala, aby nový kvótový odbor zase žiadal od Uhorska 42 percentovú kvótu.

Kvótové odbory zasadly a po veľmi krátkom pojednávaní sa zase aj rozišly, nahliadnuvše, že sú nenie vstave dohodnúť sa. Rakúsky kvótový odbor zotrval na svojom prvopočiatocnom stanovisku, uhorský ale tiež nepovolil ani čiarky. A tak sa pekne krásne rozišly.

Tým ale, že sa kvótové odbory nevedely nijak dohodnúť, nastúpily nové ťažkosti. V smysle zákona o vyrovnaní v tom páde, jak sa kvótové odbory nevedia dohodnúť, ustáli sám kráľ kvótu.

Jak uhorská, tak aj rakúska vláda chcú kráľa ušetriť, aby nebol prinútený v tejto veľmi

háklivej otázke rozhodnúť a preto teraz vyjednávajú medzi sebou, aby sa ustálili na takej kvóte, ktorá rovnako uspokojí požiadavky Rakúska, ale zároveň bude spravodlivá aj pre Uhorsko.

Ministerský predseda barón Bánffy viackrát sa bol osvedčil, že Uhorsko nechce od Rakúska prijať dar a tak tedy, jak povolani odborní znalci z ministerstva financií nahliadnu, že Uhorsko dľa spravodlivosti malo by viac platiť na spoločné výdavky, než koľko dosiaľ platilo, tak je hotový prijať veľmi ľavne zvýšenú kvótu. Toto zvýšenie ale, jako sa v kruhoch do veci zasvätených hovorí, nemôže viac obnášať, jako najviac toľko, — koľko Uhorsko vyhrá pri uzavrení obchodnej a colnej smluvy na potravnjej dani. Táto výhra bude obnášať asi 2 milliony zlatých a tak tedy vláda prípadne pozdvihne kvótu o ročitých 2 milliony zlatých. Toto je ešte dosiaľ nenie isté, toto sa len tak povráva.

Dnes taktostojí otázka kvóty. Z týchto pár riadkov vidia ct. čitatelia, že uhorská vláda statne bráni záujmy našej vlasti v oči neoprávneným požiadavkám Rakúska.

Slovo k rodákom.

Rozumný človek sa na cudzej škode učí zkusené príklady k svojmu osuhu použije a výstrahu si berie s následkov, ktoré iných menej opatrných potkaly. Jednoduchá to vec, ľahko sa dá pochopiť i nasledovať a predsa málo je takých, ktorí by sa k svojmu prospechu a výhode toho držali. Ako by svet naschvál nechcel byť rozumným, ako by mu bol vlastný nerozum i so škodou a posmechom milším, než cudzia múdrosť. Vina toho je osobná márnivosť a prepych, no a zvlášte istá neodôvodnená revnivosť. Je to divý výhon slobody, ktorá prestúpia hranice múdrosti a pravdy v bezuzdnosť sa mení.

Prehnaná, hranice svoje zborivšia sloboda začína sa už i u nás zjavovať; s jej prechmatami stretáme sa i my v novších časoch so dňa na deň. No nie všetko je dovolené, čo trestný zákon menovite a výslovne nezakazuje: mnoho takého jestvuje, čo bárs nezakázané, preminúť slušno i potrebné, keď to rozum, slušnosť a spoločné záujmy požadujú. Tomuto nás učí zkusenosť, denná historia čo zásoba veškerých zkuseností. A preto učme sa využítkovať dobré naučenia dejín minulých i bežných, pozorujme na príklady nám sa poskytujúce, a odvodzujúc si z nich nasledovanie, berme si nauku i výstrahu, jako máme rozumne, cieľuprimerane pokračovať.

Latinské porekadlo hovorí: «Šťastlivý ten, ktorý vzdialený od verejných záležitostí staro-otecovské polia si obrába.» No verejný život náš

neponechá už ani roľníkov našich v tomto blaženom vlastnom kruhu, lež povinnosti občianske vyvolávajú ich do politických bojov a nevšedné bremeno práce i zodpovednosti kladú na nich. Od pluha a koní volajú ich k hlasovacím urnám často nepripravených a častejšie zavedených. Tak to bolo minulého roku, a chvalabohu, že sa to s väčšou škodou neskončilo. Aby sa to ale pri najbližšej príležitosti neopakovalo, aby ľud náš nepripravený, alebo zavedený nebol, použij, ba všemožne využítkovať nám treba ten čas, tie chvíle, ktoré nám k poučeniu nastaly.

A preto učme sa zo škody iných. Berme si výstrahu k svojej výhode. Príkladov máme a budeme mať na dostač a my neustaneme vám ich s časom na čas nestranne a bárs aj stručne, ale dľa možnosti pochopiteľne podávať.

Začneme s Rakúskom, ako so štátom, ktorý spojený súc s naším, najbližší nám je, a tak ho môžeme najbezprostrednejšie zkúmať.

Pozrite na tie parlamentárne pomery nášho suseda. Boly časy, a to nie dávno, v ktorých na ríšskej rade rakúskej mocná liberálna strana panovala, ktorá proti svojej liberálnosti tú jedinú vadu mala, že nebola všeobecnou liberálnou, lež výlučne nemeckou. Preto oproti nej, keď sa smer federalistický, Hohenwartom vedený ztroskotál, zvláštne národnostné: česko-moravské a poľské kluby oponovaly s malými zlomkami klerikalistov, veľkostatkárov a Schönererových antisemitov. Čo vidíme ale dnes? Pod vodcovstvom Luegera utvorila sa po mnohých, rôznych premenách kresfiansko-sociálna strana, ktorá ako bliženec našej ľudovej strany, za výlučný cieľ neobmedzenú moc a vládu si vytknúc, všetky nespokojné živly pod tisícorakými zúmyslami podmanil a k sebe pripútať sa usilovala, sľubujúc tiež, ako aj naša, z jedného otvoru horúce i studené, suché i mokré, živé i mrtvé. Lež čo docielila? Docielila a dosiahla to, že občiansku spoločnosť na caparty roztrhala, že ríšsku radu asi na štyridsať všeliakých strán rozrumila natolko, že tam parlamentárne vladárenie snáď ani divom vedené byť nemôže. To isté cieľi, a ak necieľi, ale započína naša ľudová strana. Dnes je liberálna a bojuje vraj proti reakcionárnej vláde; zajtra je konservatívna a napáda vraj radikálnu vládu; hneď je kresfiansko-katolícka, aby o pár okamihov všeobecne náboženskou sa stala, ktorá do svojho lona vraj i židov vďačne prijme, len keď budú kresfianskeho smýšľania. Jeden deň búri ľud, že ho vláda daňami zdiera a k úpadku nesie, druhý deň hotová je potrebné povýšenie kvóty odhlasovať. Vôbec náchylná je spojiť sa s bárským, na akomkoľvek základe, len aby k moci prišla. Čo tým docieli? Čo zapríčini? Jedine to, že keď všetky bezúzdnosti napomáha, všetky ná-

ruživosti budí, všetky rozhorčenia povzbudzuje, i sriadenú našu spoločnosť na franforce potrhá, že i náš, dľa možnosti ešte dost prajný politický život, spotvorí na rakúskemu podobný, pravda len tak, jestli sa my na cudzej škode nepoučíme, jestli si z cudzích nerestí výstrahu nevezmeme.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Otázka kvóty. K tomu, čo sme povedali o kvóte v prvom článku, dodávame ešte nasledujúce. Keď sa kvótové odbory rozišly bez toho, aby sa boly dohodly, začaly vlády medzi sebou vyjednávať. Samo sebou sa rozumie, že do verejnosti nič určitého nepreniklo, vyjednávaní držia sa v tej najväčšej tajnosti. Povráva sa však, že rakúska vláda nechce upustiť od 36 percentov. Toto je taká požiadavka, ktorú naša vláda nemôže splniť; Bánffy sa osvedčil, že je hotový zdvihnúť kvótu o voľačo, o takom zdvihnutí ale, jako to Rakúšania žiadajú, nemôže byť ani reči, lebo parlament takéto zvýšenie kvóty neodhlasuje.

Najnovšie rozniesol sa chýr, že sa jak náš, tak aj rakúsky ministerský predseda poďakovali. Chýr tento je prehnany, aspoň čo sa týče postavenia uhorského ministerského predsedu. Ministerský predseda barón Bánffy od prvopočiatku stál na jednom a tom istom základe, totižto že prípadne nenie proti malému zvýšeniu kvóty. Rakúska vláda avšak súhlasila s požiadavkou rakúskeho kvótového odboru, aby sa uhorská kvóta z 31 povýšila na 42 percenty a teraz, keď vidí, že sa to previesť nedá, nepozostáva jej iné, jako poďakovať sa.

Kráľ doma. V nedeľu 16. mája príjde kráľ do Prešporku na slávnosť odhalenia pomníka Marie Terezie. V ten samý deň večer odcestuje do Budapešti, kde sa pobaví asi dva týždne. Behom kráľovho pobytu v Budapešti bude definitívne rozhodnutá aj otázka kvóty.

Daň od zápaliek. Niektoré časopisy písaly, že vláda zamýšľa zápalky oddaniť. Chýr tento úradne vyhlasujú za nepravý. Daň od zápaliek by donášala všetko spolu iba niekoľko tisíc zlatých. Toto je tak malý príjem, že sa preň neodplatí uviesť túto novú daň, ktorá by prípadne mohla veľmi poškodiť zápalkovému priemyslu. Tak tedy nebude sa platiť daň od zápaliek.

Nový főišpán. Zvolenská stolica je už niekoľko mesiacov bez főišpána. Za főišpána do tejto stolice má byť najbližšie vymenovaný gróf Aladár Széchenyi.

Politické pomery v Rakúsku. Rakúsky snem bol posledne svedkom takých škandálov, o jakých sa uhorskému parlamentu ani nesníva. V parlamente bol zadaný návrh, aby rakúska vláda bola pod obžalobu postavená pre to nariadenie, ktoré vydala bola v záujme českej reči, a ktorým vypovedala, že je v Čechách a

na Morave česká reč práve tak úradnou, jako nemecká. Na toto nariadenie sa Nemci veľmi nahnevali a zadali v sneme návrh, aby vláda bola pod obžalobu postavená. Návrh bol tri dni pojednávany asice tak náružive, že málo čo chybelo, že ministri neboli v sneme nabití. Tie najvyberanejšie nádavky sypaly sa jako krupobitie, vyslanci nadávali si jako soplaví chlapeci. Po trojdňovom pojednávani prišlo na hlasovanie, návrh bol ale nie veľkou väčšinou zavrhnutý.

Aj z tohoto vidno, že sú parlamentárne pomery v Rakúsku nezdravé. V parlamente zasedá skoro tolko strán, že im ani počtu nevedia, a každá strana má vlastné záujmy. O spoločných krajinských záujmoch nechce nikto nič vedieť a toto je najväčšie nešťastie, ktoré rakúsky parlament unízuje na jednoduché bojište zápasacích sobcov.

Uhorský snem. Náš parlament ešte vždy nezasedá riadne, len kedy tedy drží krátke zasadnutie. Príčinou tohoto je hlavne tá okolnosť, že vláda má plné ruky práce s otázkou kvóty a vyrovnania.

Dňa 7. mája vydržovali magnáti zasadnutie. Na počiatku zasadnutia predseda Vilmoš Tóth pripomenul parížske nešťastie, pri ktorom zhorela aj sestra našej kráľovny, navrhuje, aby snemovňa magnátov vyslovila sústrasť kráľovi a kráľovnej nad ztratom, ktorá ich potkala. Zatým boly prijaté tie návrhy zákonov, ktoré vyslanci predošle prijali.

Dňa 8. mája vydržovala zasadnutie snemovňa vyslancov. Aj vyslanci vyslovili predovšetkým sústrasť nad nešťastnou smrťou sestry našej kráľovnej. Zatým nasledovaly interpellácie.

Franc Kossuth interpelloval v záležitosti grécko-tureckej vojny, sputujúc sa, či je pravda, že zástupcovia veľmocí odporúčali gréckej vláde zastavenie vojny a či naša vláda nemieni tiež niečo robiť, aby vojna bola čím skôr ukončená.

Gejza Polónyi interpelloval v záležitosti jarného stoličného shromaždenia zvolenskej stolice. Táto stolica nemá ani főišpána ani vicišpána a tak shromaždenie zvolal hlavný notár a v smysle zákona on mal shromaždenie viesť. Medzi tým minister vnútra s vedením shromaždenia poveril főišpána gemerskej stolice. Polónyi sputuje sa, prečo sa minister prehrešil proti zákonu tým, že s vedením shromaždenia poveril cudzieho főišpána, kdežto shromaždenie mal viesť hlavný notár.

Grécko-turecká vojna. Dnes už môžeme radšej hovoriť a grécko-tureckom pokoji, než o grécko-tureckej vojne. Turci všade víťazili a Gréci opúšťali jedno za druhým svoje stanoviská. Ďalší odpor so strany Gréckov je už nemožný a tak im nepozostáva iné, jako prosiť o pokoj.

Prímerie bude dnes-zajtra uzavrené a zatým začnú sa vyjednávaní ohľadom uzavrenia pokoja. Veľmoci už nariadily poslancom, aby účinkovali v prospech uzavrenia pokoja.

Neženatost kňazov.

Neženatost kňazov, takzvaný celibát nachádza svoj počiatok v prvých rokoch kresťanstva; už za časov na pustatinách bývajúcich reholníkov bol celibát regulou. Kristus Pán a apoštolovia povzbudzovali k zachovaniu panenského života, a toto je základom neženatosti kňazov. Možno tvrdiť, že cirkev od počiatku žiadala a náliehala na slobodný stav kňazstva.

Zato ale cirkev do počiatku 11-ho stoločia nielen ženatých a rodinu majúcich mužov vysvätila za kňazov, ale aj po vysvätení uzavreté manželstvá za platné uznala. Zakazovala síce toto posledné, ale v prvšom desaťročí kládla cirkev miestami žiadne, alebo len malé, miestami väčšie prekážky v cestu ženbe kňazov. To, že je kňazom ženiť sa nielen zakázané, ale že ich manželstvo je aj neplatné, cirkev len na začiatku XI-ho stoločia vypovedala. S reholníka na pápeža povýšený Gregor VII (1073 do 1085), svojho času najvynikajúcejší muž, podobral sa na to, že čo cez tisíc rokov jeho predchodcovia a všetky katolícke shromaždenia takzvané synody uskutočniť nevedeli, že železnou prísnosťou uvedie do života neženatost kňazov. Tento pápež nariadil, aby ženatí kňazovia alebo prepustili svoje manželky, alebo aby boli odobraní od oltárov; aj z cirkvi vyobcoval a na synode roku 1078-ho v Ríme vydržiavanej pozbavením úradu hrozil všetkým tým biskupom, ktorí neprenasledujú takých kňazov, ktorí manželku a deti neprepustili.

Ale za to sa kňazovia cez viac stoločí ženili a bárs si niektorí pápežovia získali aj svetskú vrchnosť, aby ženatých kňazov, zvlášte ale nešťastné kňazské ženy prenasledovali, život predsa k tomu prinútil pápeža Paschala II. v 1103. roku, že sa v liste písanom k svätému Anzelmovi, canterburskému biskupovi osvedčil, že v čas potreby aj ženatým kňazom dovoľuje úrad kňazský plniť; pápež Vincenc III. ale na všeobecnej synode roku 1216-ho vydržiavanej takých roztopašných kňazov, ktorí by sa dľa obyčajov jednotlivých krajov mohli ženiť a sa neženia, prísnejšie trestať nakladá, jako takých roztopašníkov, ktorým sa je zakázané ženiť.

Ponevác sa kňazovia nemohli ženiť, vzali si gazdinie, ktoré fokaria menovali. Boj cirkevných shromaždení obrátil sa teraz už proti gazdinám. A jako prestávaly žaloby pre ženbu kňazov, tak sa množily ponosy na ich nemravný život. Synody sa vždy týmito ponosami zapodievaly a prísne uzavretia vynášaly. Zprvu trestaly cirkevnou kľatbou, pozbavením úradu a žalárom tých kňazov, ktorí držia konkubínu (kubenu — súložnicu). r. 1261-ho vydržiavaná synoda nakladá ešte aj tých kňazov trestať, ktorí zo svojich dôchodkov na výchovu svojich nezákonných detí niečo nakladajú; neskôr sa náhľady zmenily a len pohoršenie činiaci, nezbední kňazovia boli prísne trestaní. Pápež Vincenc III. vo svojom dekréte už prísnejšie nakladá trestať tých kňazov, ktorí sa verejne prehrešili proti zdržanlivosti, jako tých, ktorých skutky v tajnosti zostanú. Roku 1274-ho gerundienská synoda len kubenu verejne držiacich kňazov úradu pozba-

vuje, roku 1280-ho ókalkalkoténska synoda nariaďuje ale vtedy pokutovať, keď tajný pomer kňaza narodením dieťaťa na verejnosť príde.

V neskorších stoločiach hneď prísnejšie, hneď miernejšie pokutujú kňaza, gazdinú držiaceho. Boly časy, keď kňaz so svojou matkou nesmel v jednom dome bývať, neskoršie to ale nahliadli, že kňaz bez ženskej robotnice nemôže vyžiť, pomaly dovolili ženskú v dome kňaza.

Zprvu len starým ženám bol dovolený prístup do domu kňaza i to len dľa pravidiel synody, lebo v skutočnosti svetské kniežatá vždy sa žalovali, že sa v domoch kňazov nemravnosti prevodzujú. Neskoršie 45-ročnú ženskú, potom 40-ročnú smel kňaz do domu prijať; pozdejšie na desať zlatých trestali takého kňaza, ktorý niže 40-ročnú osobu v dome držal. Mravy medzi tým sa natoľko nakazily, že reformácia Luthera našla pripravenú pôdu. Napriek tomu tridentská synoda (1545—1563), ktorá sa neženatostou kňazstva zaoberala, zaujala staré stanovisko, bárs cisári, králi, mocnosti doliehali na pápeža a synodu, aby oslobodili svet od ustanovizne celibátu kňazského.

Že sa ale kňazovia aj po tridentskej synode ženili, za to svedčí aj to, že Karol IX. francúzsky kráľ roku 1564-ho naložil, aby boli do vyhnanstva tí kňazovia odvedení, ktorí sa opovážia ženiť. Neženatost kňazov sa potom za poltreťa stoločia nepretriasala, kým francúzska revolúcia základne nezakročila totiž: zotrela celibát kňazov.

V prvom roku XIX-ho stoločia tá zvláštna vec sa udala, že pápež Pius VII. manželstvo tých dvetisíc francúzskych kňazov, ktorí sa počas revolúcie oženili, za platné vyhlásil.

V bežiacom stoločí obfodom sotretia celibátu ešte dva razy bol väčší pokus: roku 1826-ho a roku 1848-ho, ale bez výsledku. Cirkev len toľko povolila, že oči zaznúrila nad hrešením kňazov — jak len z toho nebol škandál.

V Uhorsku sa kňazovia rímskej cirkve do polovice 17. stoločia ženili. Aj uhorské synody sa husto zaoberaly s otázkou kňazskej neženatosti. Prvý krát r. 1092. v sabolčskej synode, ktorú svätý Ladislav kráľ viedol, a bárs po známom nariadení pápeža Rehora VII. viac než jedno desaťročie uplynulo, táto synoda predsa len to zakázala, aby sa kňazovia druhý raz neženili, alebo vdovy a zlých mravov ženské za manželky brali. Kráľ Koloman už zakázal, aby sa vysvätený kňaz ženiť, ale už ženatým kňazom nakladá, aby sa o poriadnu výchovu svojich žien starali aj v tom páde, keďby sa rozsobášli. Ostrihomská, roku 1114. vydržiavaná synoda dovoľuje, že ten kňaz, ktorý sa po vysvätení oženil, môže podržať svoju manželku. Ženatého kňaza len s privolením jeho manželky slobodno na biskupskú hodnosť povýšiť, ale v tom páde manželka nech osobitne býva.

Budínska r. 1279., ďalej r. 1309. vydržiavaná prešporská; r. 1493. ostrihomská a r. 1515. vesprímska synoda zakazuje ženbu kňazom; že ale nakoľko sa

uhorskí kňazia pridžali ženatého života, a jak vďačne to v krajine prijali, o tom svedčí list Mikuláša Oláha, arcibiskupa ostrihomskeho, ktorý r. 1563. k ocom na synode tridentskej písal; v tomto liste hovorí, že: „ženba na spôsob svetských ľudí, zvlášť medzi dedinskými kňazmi tak sa udomácnila, že aj vyšších stavov ľudia si za slávu pokladajú, keď svoje dcéry kňazom za manželky dať môžu.“

Tenže arcibiskup píše ďalej:

„Kožkokrát dakoho do radu kňazského prijmem a vysvätim, ešte aj prisahou ho zaviazem, že nikdy nepôjme ženu k sebe za manželku. Ale aj prisahu zrušiac, zlomia dané slovo a po vysvätení skoro svolajú svatobný hod. Čo viac, každý rok svolám synodu, na ktorú aj príjdu, ale s tým úmyslom, že sú hotoví radšej kňazský stav zanechať, ako ženu prepustiť.“

Viac než polstoročia sa uhorskí katolícki kňazia ešte ženili, kým sa len Peter Pázmány železnou vytrvalosťou neprichytil vykoreniť ženu kňazov. Roku 1629. na ostrihomskej synode vydal prísne nariadenie, v ktorom ženatého kňaza do životného žalára hodiť nakladá, a týmto zamedzil ženu kňazov. Táto synoda vyslala dekanov, aby presvedčili ľud o tom, že „všetci, ktorí svätokrádež páchajúcim kňazom dcéry za manželky dajú, sú oklamani.“ Táto istá synoda vyzvala zemanov, aby takých svojich poddaných, ktorí sa na ženbe kňaza jakýmkoľvek spôsobom súčastnia, žalárom, palicovaním a biršágom trestali.

Za týmto uhorskí biskupi a synody už nie viac proti ženbe, ale proti gazdinám kňazským bojovať museli. Záhrebská synoda r. 1690. vypovedala, že kňaz niže 35-ročnú gazdinu nesmie prijať. Altham vacovský biskup r. 1719. naložil svojim kňazom, že ktorý svoju suložnicu neprepustí, bude ťažkým žalárom trestaný; keď sa ale farár so svojou gazdinou na vozíku povezie, i kone i vozík mu shabú.

V štyridsiatich rokoch bežiaceho stoletia v Uhorsku väčší pohyb bolo badať proti celibátu. Tenže začala nitrianska stolica roku 1842. vo všeobecnom shromaždení. V boji za slobodu r. 1848/49. veľké vlny hádzal ten pohyb. Účasť brali na ňom: jagerský, čanádský, veľkovaradínsky, sedmohradský a stolnobelohradský biskupi, dotyčne týchto diecesí kňazia a panstvo. V týchto časoch viac uhorských kňazov sa oženilo, medzi nima Karol Scherz, ktorý jako skutočný prešporsko-podzámocký kaplán v blahom kruhu familiárnom žil do 82 rokov veku svojho. A Scherz bol príkladný horlivý kňaz, o ktorom aj jezuiti sa tak osvedčili, že on je v Prešporku najlepší kňaz. Pohyb ohľadom sotrenia neženatosti kňazov udusený bol s potlačením boja za slobodu.

Pápež Lev XIII. v dekréte z roku 1888. dňa 16. mája splnomocňuje biskupov, aby takým kňazom a mníchom, ktorí zanechajú úrad, sa oženia, keď upadnú do ťažkej nemoce a zkrúšene sa vyspovedajú, rozbrešenie dali, ich stav manželský za platný uznali aj vtedy, keď

by celkom vyzdrave i. Ba aj dišpensáciu dostanú kňazia k ženbe, ale len kniežatá, aby ich rod nevymrel. Z tohto vidno, že zásada celibátu je nie nenarušiteľná.

J. K.

DOPISY.

Z Oravy, koncom apríla.

Otený Pán Redaktor!

Vo vašom časopise o našej oravskej biede dosť som už čítal; o tej novšej biede ale, o tých potravných spolkoch „konsumoch“ ale zhola nič. Právom mnením biedou aspoň náš konsum, — lebo bárs sme všetku možnú kupeckú múdrosť shromaždili, predsa sme ho nazaložili k osohu ani jednotlivcom ani celej obci. No a keď to u nás tak vyzerá s tým konsumom, myslím, že i ostatné konsumy oravske bárs nie ešte dnes, ale o krátky čas sa tiež budú žalovať.

Všeobecne je známo, prečo tieto konsumy všade zakladali. Aby totižto menších kupcov izraelitov zničili a sebe vraj osov zabezpečili. Konsumov je už v Orave dosť, ale zato som ani nepočul, ani nevidel žeby ti izraeliti boli sa už museli vystahovať, tak jako „Judári“ prorokovali.

No ale idem o našom konsume niečo povedať. Každý úd našo konsumu sa musel zaviazat, že inde kupovať nebude; ináčej ztratí percentá zo zárobku. Cieľ nášo konsumu mal byť ten, aby občania potrebné články dostali lacno, a žeby sa vraj nedali zdierať židovi. Tak sa hovorilo pred založením konsumu; — teraz ale keď už konsum máme, kupujeme z neho nullovú múku kilo po 20 kr., sedmičku po 10 kr., kdežto v Dol. Kubíne dostaneme nullovú po 15. a sedmičku po 6 kr. a tak každá iná strova o 3—4 kr. je v našom konsume dražšia, jako v Kubíne u bárs ktorého žida. Cukor je u nás na podrobne po 48. v klobúku po 46 kr. V Kubíne drobno po 42. v klobúku po 40 kr. atď. V Kubíne keď si čo kúpime poriadne nám to odvázia a do mocného papiera obviazu; — u nás sa to skúpo váži a musí si domest zásterku alebo nádobu na kúpené články; no a tá nemotornosť vo vysluhovaní, alebo tá príkladná čistota! jako predavača voláš od nakydávania hnoja, s takými rukami ti príde múku vážiť. Dobrý apetít!

Po štvrtročnom jestvovaní nášo konsumu zšli sme sa ten zvyšok vidieť; — no ukázali nám z pečienky papier; — nie zvyšok, lež škodu a pri takej dražobe. Na potrebné váhy museli sme sa z domu na dom po 50 kr. skladať. Múku do nášo konsumu kupujeme v Dol. Kubíne; — chceli sme — ale už neviem ktorého, — žida zničiť, — zato ale berieme u Fischera alebo u Feinera. Čudoval som sa nedávno, keď sme vyše dvadsať vriec vzali, že nás tento kupec po pohárikú ponúkal; no vysvetlili mi to chytró. Pred tým sme vraj len lecikedy po vrieci vzali i to na borg, — no, a že keď teraz dvadsať vriec odrazu za hotové sme vzali, nuž kde že by vraj neponúkol? My nebyvame ďaleko od Kubína a príležitost vždy máme si poslať po lacnejšiu strovu a tak aj robíme. Blázni by sme boli, že klamárom „Judárom“ sme verili a ich rečiam sa dali zviať.

Kým sme nemali konsum, a keď bol niektorý nás nútený si vriec múky zborgovať nevedel to iba kupec a on. Teraz keď s konsumom sborgujem a jak má je nemožno na sfúbený čas peniaze zohnať, už má

kancľa farár oznámi, aby som platil, bo že ináč konsum musí stáť. Vie teda celá obec, že som za vrece múky dlžen; — nuž a či mi to treba? My sme už načisto s našim konsumom; — ukázali v prvý štvrt rok naši manipulanti ohromný zisk — k tomu tak draho všetko platiť, — majte váš zisk hovoriť už nejeden, a náš konsum sotva bude sláviť jednoročné jubileum k veľikej sláve „Iudárov.“

Keď sa všetci ľudári takto presvedčia o nepodarenosti konsumov, otvorí sa im oči, uznajú, že sú zavedení a oklamani a tak sa potom najlepšie utišia pobúrené mysle. Veru tak je to, — čomu sa Janko neučil, tomu sa Jano nerozumie. Šuster nech sedí pri kopyte a naši kapláni a farári nech sa modlia breviar a nechytajú sa kupectva, a zakladať konsumy, čomu nerozumejú.

Pripomnúť musím aj to, že sme sa sľubom pod pokutou zaviazali, že nebudeme chodiť do krémy; kým bola zima a keď sme nerobili tuho, zadržali sme sľub z väčšiny; — nastala jar, a náš sľub ten tam. Keď sedliak tuho robí, potrebuje potúženia; teda i my sme museli sľub zrušiť, lebo proti prírode bojovať sa nedá, bo príroda svoje žiada.

Pytam sa teda teraz mojich spoluobčanov, čo zvíťazili s tým svojim ľudárskym hrdinstvom? nič iné, iba to, čo ten havran, ktorého líška začala zveľebovať, keď videla uňho kus syra; ten uveril, upustil syr, líška mu ho uchytala a potom ho vysmiala sprostáka. Vám tiež vypadol syr, ktorý vám uchytali, — nie liberáli, ktorých pripodobnívate falošným líškam, — lež vaši vodecovia, ktorí sa po bruchu tľapkajú, s eju z vás na vašej ešte zaslepenosti. Či nemám pravdu? Súďte sami.

Liberáli vám nič také nesľúbili, čoby neboli vstave vyplniť; — no a len slušným zákonom dovoleným žiadostiam vyhovieť hodľali. Kde sú tie hory doly ľudarmi sľubované? tam kde naša lacnota v konsume a zisk z neho.

No i v Liptove tak gazdujú; počul som tieto dni že päťdesiat zlatová akcia za dva roky 5 kr. osohu domiesla; — a myslíte, že tamejšie konsumy lacnejšie predávajú? veru nie!

Zachovaj nás Pane od takých konsumov, jaký je náš! S Bohom.

Liberál.

Trenčín-Makó, počiatkom mája 1897.

Veľactený Pán Redaktor!

Vo vašich vážnych novinách častejšie čítame rozličné dopisy so všetkých strán a končín našej milej vlasti uhorskej, i z našej trenčianskej stolice. Ráďte tedy byť tak dobrý a poprajte i mojim pár riadkom miesta v našom milom „Opravdovom Kresťane“, žeby som mohol cíty moje a cíty mojich spoluobčanov verejnosti predostrieť.

Naša obec, ktorá bola začiatkom septembra roku 1895. zriadená, pozostáva zo siedmich obcí, asice: Vysoká, Rovne, Kollarovice, Petrovice, Pšurnavice, Setehova a Štiavnika. Napriek tomu, že sme zo siedmich ovčincov do jedného zmiešani znášame sa veľmi bratsky, tak jako by sme už od pračasov spojení boli; čoho príčinou je, že nerobíme rozdiel medzi stavom a náboženstvom, a držíme sa základu, na ktorom naša viera kresťanská spočíva, to jest „miluj bližneho svojho jako seba samého.“ Čo sa týka predovšetkým obydlia našich biednych kútov, to padá veľmi do starej doby, lebo jako tradícia hovorí, keď niekdajšie panstvo bytčianske prvý krok vo svojich vrchovatých majetkoch robilo, našlo uprosred hôr kolóniu ľudu osamoteného, o ktorom panstvo, jakožto o svojich poddaných do toho času nič ne-

vedelo, lebo pravdepodobne zo susednej Moravy zaopatrovali potravné články. Obyvatelia tejto kolónie menovali sa a ešte aj podnes sa menujú „Pápaj“-i. Čo je ale zvláštne, že medzi našim obyvateľstvom mnohé mená t. j. celé domové osady sa nachádzajú, ktorých pôvod poukazuje na maďarských praobyvateľov, jako: „Pápaj“, „Lóvasz“, „Magaly“, „Lábaj“, „Kamasz“ a mnohé iné. Lenže jako by sa títo boli volakedy sem dostali?

Čo sa nášho chotára týka, ten je veľmi vrchovatý, napriek tomu je ale pôda mokrá a cvrklitá s veľmi ťažkou zemou takzvanou „lipkou hľinačkou“, ktorá sa v suchom roku od slnka veľmi rozpuká, v mokrom roku ale vodou preliata, veľmi chatrnú úrodu dáva a i táto je vždy prírodným pohromám, jako búrke a ľadovcu, vystavená. Okrem toho sa u nás ale, následkom vysokého polozenia veľmi neskoro začína jaro a zavčasu jaseň prichodí, takže zima zimu stíha, a nenie snád toho roku, čo by veľká časť úrody sňahom nepripadla; a náš úbohý roľník musí byť celkom spokojný, keď tolko namláti koľko zasial, a keď mu len troška slamy ostane za jeho mozolnú prácu, ktorú všetku bez záprahu a bez pluhu koná, lebo na svojich ramenách tak dobre odnosi návoz a zrno na roľu, jako i úrodu s roľu a pôdu len ručne motykou obrába. Napriek tomu ale náš úbohý ľud, bárs vidí, že ho táto biedna pôda nenie vstave vyživí, neopustí ňon kraj tento, a svojej „Golgoty“ až do svojej smrti verným ostane, a čo mu táto nedá, ide šľrym svetom, jako drotár vyživenie hľadajúce, aby mozolne, ale čestným spôsobom vyrobeným grošom seba a svoju, doma zanechanú rodinu udržať, a od svojej Golgoty patriacu daň zaplatiť mohol. A tak o našom kraji môže sa povedať, že: „roľník pôdu a nie pôda roľníka udržuje.“ Pritom všetkom je ľud náš s jeho osudom spokojný, a je vždy veselého ducha, a náš drotár si to odňať nedá, aby si on tak dobre pri odchode z domu jako i pri návrate tú trenčiansku nezaspieval: „Ja som dobrý remeselník z tej trenčianskej stolice atď.“

Minulého roku nás ale zastihlo zvláštne navštívenie Božie. Čo nám ľadovec nestkol a búrková voda nezmyla, to nám následkom pršľavého leta a jasene skoro všetko zhnulo a sňahom pripadlo! Nuž ale „keď je núdza najvyššia, býva pomoc Božia najbližšia.“ Pán Boh dobrotivý zhládnuce očima milosrdenstva na nás, zoslal nám anjelov strážcov, jakožto obrancov v našej biede. Títo anjeli sú: jeho osvietenosť pán hlavný župan stolice trenčianskej Julius Szalavszky a veľkomožní páni: Juraj Kubinyi a Emil Zsambokréthy ablegáti stolice trenčianskej; ktorížto dobrotiví páni a opravdoví priatelia ľudu svojím zakročením vyprostredkovali, že dobročinný spolok „Felebarát“ pre núdzu trpiacich trenčianskej stolice na zaopatrenie potrebného semena a živnosti istú summu obetoval. Z tejto summy skrze dobrotu a starostlivú otcovskú opateru nášho vrelomilovaného pána hlavného slúžneho, Ladislava Domaniczky sme istú zásobu pekného jačmeňa na siatie dostali, a s týmto 135. pišiem jedenstotridsaťpäť, úbohých roľníkov semenom čiastočne zaopatřili.

Za tento dobrotivý a humánny skutok si za povinnosť pokladám, žeby som v mene nášho obyvateľstva, asice slavnému spolku „Felebarát“, osvietenému pánu nadžupanovi Juliusovi Szalavszky, veľkomožným pánom ablegátom Jurkovi Kubinyi a Emilovi Zsambokréthy a pánu hlavnému slúžnemu Ladislavovi Domaniczky, najponíženejšiu a najvrúcnejšiu vďaku vyslovil.

S vlasteneckou úctou ostávajúc

Rudolf Müller,

rychtár veľkej obce Trenčín-Makó.

Horná Orava, dňa 8. mája.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Naše vršky, ktoré boli ešte nedávno sňahom pokryté, sa nám už zazelenaly, čomu sa veru tešíme, lebo nám už počala byť núdza o všetko, obzvlášť ale krm pre statok počal celkom vychodiť. Teraz ale už vyháňame statok okolo domov po pasienkoch a tak predsa koľko toľko odtiahneme s potravou. U nás sa statok v krdloch nepasie, lež každý gazda musí svoj statok na svojom grunte s pašou udržať a to je veľké trápenie, lebo pasienkov je málo a tak na prielohoch pásť musíme a tieto sú veľmi plané, ba jestli taký prieloh dva, tri roky je neoraný, — moč rastie na ňom.

Lúk v našom chotári nemáme a preto si musíme seno zo susedných obcí zaobstaráť, lebo z nášho chotára ani ten najlepší gazda je nie vstave viac, jako dva alebo tri vózky sena nasbierať.

Jar, chvála Pánu Bohu, dokončievame a boli by sme už aj dokončili, ale nám máj začal hojne polievať a toto nás trošku odtiahlo.

Od Jura nám už minulo dva týždne a jako porekadlo hovorí: „Jestli je na Jura raž toľká, že sa v nej vrana schovať môže, ukazuje hojný rok.“ Ale bohužiaľ u nás ešte veru ani dnes je nie toľká, bár jako hovorím, dva týždne máme od Jura a prečo my si musíme teplejšieho svätého do toho porekadla zapísať, lebo ináčej by sme nikdy na úrodný rok výhľadu nemali.

Počúvame, že sa našemu p. ablegátovi Zmeškalovi tá železnica, — ktorá sa má cez Oravu stavať — nijak nepáči, ale jako nám to vetrik od Kubína prífúkal, čut, že mu tú vec na bizottságu poriadne vysvetlili. Pri-niesol nám tenže vetrik aj tú radostnú novinu, že záležitosť oravskej železnice je už k snemu predostretá a my Oravci silne úfame, že nám to naša — nám všetko dobre prajúca — vláda radostne povolí. Daj Bože! S uctou.

Jozef od Príslopa.

Od Byttče, začiatkom mája.

Veľactený Pán Redaktor!

Jarné roboty sme ešte neskončili, prekázal nám v tom ustavične zlý čas. Až ku koncu apríla sa bol čas v pekný premenil, teraz je ale zase zimný dážď, ba obávajú sa tuhých mrazov.

Nedávno v Bytči slúžka jakejsi panej Rusnáčky, horlivej zastupiteľky ľudovej strany, skočila do Váhu. Vytiahli ju však živú a obránili od smrti. Spomenutú slúžku dal pán hlavný slúžny na žiadosť jej panej zavolať a keď jej rozkázal, žeby išla nazpäť slúžiť, odvetila, že jestli ju nútiť budú, aby sa ta navrátila, že sa radšej obesí.

Chvála Pánu Bohu, že sa taký prípad u liberála alebo u žida nestal, bola by hore spomenutá panička mala čo na ulici vykrikovať a huckať, jako to bola počas voľby ablegáta robila. A veru bárs tak ľudsky cíti a svedomite zachádza so svojou čelačou, bárs aj dvojnásobnú službu sľubuje, ťažko dostane v našom okrese slúžku.

Nedávno som mal príležitosť v jednej susednej kréme nasledovný rozhovor dvoch chlapov počúvať:

Fimek: Nedovolím, aby naša muzika aj liberálom v bočnej izbe hrala, my sme kresťania katolíci a radšej držím so židmi jako s liberálmi. Len by som rád znal tú liberálnu vieru.

Franek: Braček, to je taká viera, tí neveria v Krista Pána ani v Boha, tí majú čierne pásy a sú celkom takí, jako frajmaueri. A čo otázku takto vysvetľoval, je

veru jeden z tých múdrejších. Či nemá tedy „Kresťan“ ľahkú úlohu takých múdrych ľudí svojimi nesmyselnými táraninami búriť?

I do nášho okresu dovezli jačmeň, jako podporu pre chudobný ľud, a páni rychtári usilujú sa svedomite rozdať takým, ktorí majú byť podporení. U nás však, zvlášte v našich vrchoch temer každý občan, s malými výnimkami, do siata kupuje, a málokterý je naklonený, aby darovaným jačmeňom opovrhnul. *Petrovič in.*

BESEDNICA.

Šťastný deň.

Od Ladislava Marczeni.

Bolo to v jaseň; neviem kedy a kde, ale nebo bolo modré a cesty byly plné poodpadovaného listia. Tak príjemne a mile sa ide po mäkkej zemi, pokrytej listím a vzduch je tak čistý a jasný. Brezy tenké a vysoké, biele jako vtáky s čiernymi a brunatými pásami, odrážaly sa príjemne od ostatných čiernych kríkov a tmavozelených ihličtých borovic v lese. Babské leto pri kraji lesa, ba i samé povetrie bolo také príjemné. Les bol naplnený jasennou vôňou hnijúceho listia, zralých jarabín, pokosených lúk, sobraného obilia a preoranej pôdy.

To všetko mohol každý vidieť a pocítiť, kto šiel hore na Anjeliček (tak sa menoval ten vrch) a mohol tiež ešte vidieť viac ciest a chodníkov, jako sa ťahaly medzi hnedými roľami, a mohol tiež vidieť hlboko do lesa, lebo les každú jaseň sa rozstúpi, aby mohol viac bratov-stromov na jar prijať. (Snáď i viete o tej bájke, ktorú obyčajne ženičky v zime rozprávajú.)

Jasenné dni bývajú jako letné večery. Tiché a sýte farbami a plné krásy. Býva tak príjemne, jako keď v letný večer odvraciate sa od zatemňujúceho sa východu k osvetlenému ešte západu, keď je všade ticho i na poliach, lúkach a v lese.

Dnes bolo všetko tak dojímavé, že vydržal chodiť dlhý čas v lese. Nielen šťastná príroda, ale i dôležité okolnosti spôsobili, že Fridrich cítil sa úplne šťastný. Jeho duša bola úplne spokojná, tichá a snáď až príliš rozlievala sa v podrobnostiach zaujímajúc sa o každý najbližší predmet. Chodil po listoch, ktorého suchý šuchot a prašťanie krátko a rýchlo sa ozývalo pod každým krokom. Bol mu ten šumot veľmi príjemný a preto s dôrazom a pomaly chodil po zapadlých chodníkoch. Jedine poludňajšie zvonenie, ktoré tak mile dojíma, jestli sme sami v prírode ďaleko od kostola, vytrhlo Fridricha z myšlienok a prechádzky, a preto pomaly navracal sa domov.

Ďaleko pred ním mihala sa pustou cestou nejaká dievčina pružného chodu a tela, plná mladosti. Večne mladé ženstvo! Jemu všetci podľahneme.

*

Snáď nikdy nepôsobia tak ruže jako v jaseň. Asiže ruže septembrové, veľké a žlté, plné vône, rastúce medzi červeným listím, keď ich ožiari slnce, pripadajú nám, samé sú posledným dozdravom leta, jako pieseň zhasťujúcej mladosti. Vzpomínate na domov, z ktorého ste vyšli do studeného sveta...

Fridricha nikdy tak nedojala zahrada tetkina, jako v jeden jasenný deň, keď už zavčas rana vyšiel. Slnce

zablisklo sa na rose, na ktorú sa premenil vzduch, keď sa ho teplo slnca dotklo.

Za kvetami stála tetka červená v lícach, s veľkým slameným klobúkom, usmievajúc sa rozkošou nad ružami; ľúbili sa jej a mala z nich najkrajšie na hrob rodičov vysádzať. Bola tiež dojatá nádherou ranou a stála vesele medzi kvetami, ktoré jej dávaly náhradu za ideálne mladosti, ktorej sa zriecť musela.

Vedľa tetky stála učiteľova Marienka, ktorú včera videl ísť po ceste. Ukryvala sa za tetku, ktorá jej niečo dôležitého vravela. Fridrich bol natešený a díval sa tiež do tohoto veselého rámcu jasenného rana, keď rozkošne a cudne príroda svlieka svoje šaty.

Tetka, usmievajúc sa, poďakovala sa za pozdrav a ostýchave Marienka. Aj Fridrich, nezvyknutý k ženám, nevedel čo má povedať a preto nadhul sa k ružiam. Tetka pilne obväzovala letné ruže a Marienka stála pri nej. Ačpráve nemusel hlavou skrútiť, aby sa na ňu poďiavať mohol, predsa to urobil. Je to veru niečo zvláštneho, že mladí ľudia sú tak zvedaví! I Marienka poďiavala sa na neho v tom okamihu a celá zdesená rýchlo odvrátila hlavu, vidiac jeho čierne oči na seba uprené.

Tetka bola prácou zaujatá, a preto si ich ani nevšimla. Potom rýchle odbehla so slamou, čo jej bola zostala, do kólne (vyberala tú najlepšiu) aby ju tam uložila.

Marienka tiež chcela odísť za tetkou a preto šla k letníku, aby si tam svoju robotu sobrala.

Letník stál v kúte zahrady, zbitý súc z jednoduchých tmavozelených lát, ktoré obrástlo divé brozno. Už dávno opadalo s neho lístia, len na najútlejších a na najnovších vetvách boli červené a žlté lupene, ktoré divému broznu na rozlúčenie zanechalo leto. Visely ako barevné kvety na ovisnutých vetvách, ktoré sa tiež zohýnaly na staršie. Tvorily s tým guirlandy a ozdobovali zahradu potom ešte dlho, keď skutočne odobral vietor ostatný list so stromu.

Fridrich vstúpil za ňou do letníka, Marienka sa ponáhľala ale jej kľbko vypadlo. Shýbali sa oba preň, ale jej podarilo sa ho predsa skôr zodvihnúť.

„Marienka, prečo chcete už utiecť?“ spýtal sa jej Fridrich. Prv ani toto nebol sa opovážil prerieciť. To ona nevie, ba naopak a horlive dal sa ju presvedčovať, že sa veľmi teší, len aby ostala.

Sadla si skrčená do kútika, a počala na svojej práci pozorne prečítovať očka, jako by bohvie koľko na tom záležalo. Fridrich sedel naproti nej, majúc lokte oprené o stôl a hlavu v dlaňách.

Mala obličej viac krajší ako stredne pekný. Dlhé, čierne vlasy, všetky vzadok zčesané, tiably sa jej vlnive ponad uši a nazadku spletené boli v cop červenou stužkou. Pozrela na neho očkom, a keď videla, že na ňu hľadí, usmiala sa.

Pýtal sa, či vie, žeby sa ruža do jej vlasov hodila, a aby hádala, ktorej barvy? Rozpačite ku nemu pozrela a so smiechom sa poddala. Jestli neverí, že ju presvedčí a ani nečakajúc odpovede, vyšiel z besiedky a odtrhol ružu. S úsmevom ju vzala a zastrčila do svojich vlasov. Zrazu sa ale pozdvihla a riekla určite, že už musí ísť. Či smie vedieť, kde? Prečo nie, nie je to žiadne tajomstvo: k strýcovi, chodieva ta každé rano.

„A či viete Marienka, že som vás videl včera?“

To je možné, veď mu riekla už, že ta chodieva každé rano.

Nútil ju, aby ostala. Nie a nie. Tak aspoň aby ju smel vypravadiť. To smie, ale...

Čo ale.

Sklopila hlavu a začerveňajúc sa, povedala, aby čakal za mestom na moste.

Na moste, ktorý viedol cez rieku, čaka Fridrich. Čakal už hodnú chvíľu a ani nespozoroval, že Marienka už stojí za ním. Buchla ho malou rukou do chrbta. Čo to? Pán sa jej odporúča k službám a nechá ju čakať? Bránil sa tým, že ju nevidel. Zahnuli na cestu do vrchu. Zrazu obrátil sa a spýtal sa jej, že či pozná tú prvú chalupu, že jej bude niečo o nej rozprávať.

„V nedeľu večer šiel som dost neskoro z prechádzky... nie, ale ja vám nebudem nič rozprávať.“

„Hm,“ usmiala sa, „nestojím o pohádky.“

Zatým prišli až na cestu, úplne prázdnu, ktorá sa na jednej strane končila hlbokým priekopom.

„Marienka, vidíte ten priekop? A tie špicaté kamene? Jestli mi nesľúbite, že budete mojou nevestou, prv ako poviem tri, tak skočím dolu,“ povedal Fridrich zo srdca celkom úprimne. „Jeden“.

Marienka sa dala do hlasného smiechu

„Dva.“

„Áno.“ Ale Fridrich dopovedal tri a pobožkal Marienku na čelo.

„Ale... poďte bežať s vrchu.“ (Cesta sa veľmi ohýnala).

Chytili sa za ruky a bežali ako možno najrýchlejšie; keď udychčaní zastávali, pobožkal jej Fridrich zas na čelo a pohladil ju po vlasoch.

*

Zažili ste už iste také dni jasenné, keď je nebo také bľadé, tak osinté, že sa vám zdá padať k zemi. Všetko vás dusí a ťaží, všetko je zmeravené, uvädnuté jako to lístia, ktoré leží po cestách.

Skoro pripadalo Fridrichovi, že príroda budí vôľu, jako ten tajomný beh okolnosti, ktorý sa ináč osudom menuje. Smútok v jaseň. Snáď pocítil každý ten podzimný smútok žiaľuplný a predsa tak tajomný, človeka ubíjajúci, ktorý plní dušu a budí k slzám a k hlbokému vzdychu. Prechádza vás, jako jasenný vietor, ktorý vniká až na telo, jako opozdený dážď, ktorý premoká váš oblek.

Fridrich musel už odísť. Už sa rozlúčil i s Marienkou. Vzpomínal ešte na to šťastné rano jasenné a potom nadýchal sa usmrcujúcej vône mŕtvých kvetov.

Prečo že odchádza? Uvidia sa ešte? Teprv pred nedávnom sa poznali! K jakým cieľom, povedie osud ich života?

Pozoroval, jako Marienka miznula. Odchádzala s ovisnutými rukami a so sklonenou hlavou hľadela na svadnuté listia stromov. Šla ťažko a pomaly sa brodila nakopeným listím, ktoré vietor s ťažkým úsilím nahromazdil na cesty.

Trpkosť zmocnila sa obúch mladých srdc.

Zašla za stromy, v hmlu jasennú, ktorá sa ťahala jako noc z rieky, cez zahrady, ulice a cez domy. Jako ten tajomný závoj, ktorý kryje osudy naše, prikryly hmly posledné obrisy jej postavy.

Zas je ticho, len niekedy spadol list. Zrazu sa obrátil Fridrich, kopol do hromady listia pred ním a napadlo mu: „Uvädnuté listia.“

*

Odišla, ostala len chladná a opustená cestička medzi brezami.

*

Všetci raz príjdeme na podobnú cestičku medzi brezy v šťastný deň — všetci sa budeme prechádzať po nej s veselým smiechom — aby sme ztratili šťastný deň.

HOSPODÁRSTVO.

Vývin hospodárstva.

(Pokračovanie.)

V minulom čísle sme tým dokončili, že sme poukázali na to, že mnohí hospodári nemajú dostatočné množstvo hnoja a následkom toho nie sú vstave docielit zodpovedné priemerné úrody. Nasledujúca tabella ukazuje priemerné úrody:

Plodina	Priemerná ročná úroda					
	r. 1870 - 1879		1880—1889		1890—1894	
	Urodilo sa spolu miliónov metr. centov	Na 1. hektare metr. centov	Urodilo sa spolu miliónov metr. centov	Na 1. hektare metr. centov	Urodilo sa spolu miliónov metr. centov	Na 1. hektare metr. centov
Ozim. a jar. pšenica	15 a 3/4	7	30	11	40 a 4/10	13
Raž a polovina . . .	9 a 1/4	6 a 1/2	13	10	14	11 a 1/4
Ozim. a jar. jačmeň	6 a 3/4	7 a 4/10	10 a 1/2	10 a 1/2	12 a 1/2	12 a 1/4
Ovos	6	5 a 1/4	8 a 1/2	8 a 1/2	10	10
Zbožie spolu	38 a 1/4	—	62	—	77	—
Kukurica	14 a 1/2	8 a 1/2	24	13	29	14 a 3/10
Zemiaky	9 a 1/2	24	26 a 1/2	6 a 2/10	25 a 1/2	57
Cukrová repa	3 a 1/8	14	7	18 a 1/2	13 a 1/4	17 a 1/2
Repa na krm	5 a 1/4	10 a 1/2	19 a 3/4	23 a 1/4	29 a 1/2	22
Umelý krm	6 a 1/2	2 a 1/2	13 a 1/2	3 a 1/4	20	3 a 1/2
Dobáň	1/2	8	6 1/10	10 a 3/4	1/2	12 a 1/2

Tieto číslce podávajú verný obraz toho, jako sa dvíhala úroda poľných plodín. Z týchto číslce jasne vysvitá, že sa u nás úrody, zvlášte čo sa týče hlavnejších plodov v značnej miere pozdvihly, a že je toto dvíhanie sa nie natoľko následkom rozmnožovania sa pôdy, lež následkom lepšieho obrábania zemí.

Najväčšia čiastka poľných plodín býva doma spotrebovaná, vzdor tomu býva ale aj značná čiastka vyvezená, z čoho to nasleduje, že Uhorsko patrí ešte vždy medzi tie krajiny, z ktorých sa surové plodiny vyvážajú.

Najviac sa vyváža pšenice, asíce v rokoch 1880-tych vyvážala sa priemerne jedna tretina úrody, v 90-tych rokoch klesol vývoz na jednu štvrtinu. Príčinou tohoto úpadku vo vývoze je z čiastky tá okolnosť, že sa teraz doma spotrebuje viac pšenice, z čiastky padnutie cien.

Čo sa týče vývozu pšenice aj v inom smere vidíme obrat. V 70-tych rokoch vyvážali sme hlavne surovú pšenicu, teraz ale vyváža sa zväčša spracovaná na múku; toto značí značné zdvihnutie sa priemyslu mlynského.

Z raže, ktorá sa zväčša len na Horniakoch rodí, vyvážajú sa asi 2 milióny metrických centov, väčší vývoz je z jačmeňa, z ktorého sa vyvezie asi 3 milióny metr. centov, zvlášte vyváža sa várkový jačmeň.

Veľmi malý vývoz badať z ovsa, asi 1 milión metr. centov. Ovsu sa preto tak málo vyváža, lebo sa u nás dochováva značné množstvo asíce výtečných koní a tak sa najväčšia čiastka úrody ovsa doma zpotrebí. Ba len aj kukurice, ktorá sa u nás v tak značnom

množstve rodí, vyvážajú sa len asi 2 metr. centy; najväčšia čiastka úrody obracia sa na vykŕmenie ošípaných a na pálenie liehu.

Okrem už udaných plodín značnejšie množstvo vyváža sa ešte asíce: zo strukovín, repice, dohánu a z ľatelinového a lucernového semena. Z vyvezených plodín najviac ide do Rakúska.

Čo sa týče zpeňazenia poľných plodín utisknutí sme tedy ešte vždy na cudzozemsko, ale aj v tomto ohľade badať obrat k lepšiemu, lebo vývoz sa nepozdvihol v tej miere, v jakéj sa pozdvihly úrody; príčinou tohoto prajného úkazu je z čiastky rozmnoženie sa obyvateľstva a zvýšená domáca spotreba, ktorá značí pozdvihnutie všeobecného blahobytu.

Na tomto poli stretáme sa ale ešte aj s iným radostným úkazom, asíce že sa poľné plodiny nevyvážajú viac surové, lež spracované, asíce spracúvajú sa na múku, cukor, špiritus, slad atď. Následkom toho, že sa poľné plodiny nevyvážajú do cudzozemska surové, nielen väčšiu cenu dostávame za ne a tak viac peňazí prijde do Uhorska, ale aj ten ošoh vyplýva z toho, že mnoho sto ľudí pri spracovaní poľných plodín nachádza zárobok a tým si zabezpečuje čestnú výživu.

Čo sa týče vývozu poľných plodín nestojíme ešte tam, kde by sme stáť mali, časom sa ale dajú všetky ťažkosti premôcť a prijde čas, kde sa viac nebudú vyvážať z Uhorska surové plodiny, lež len priemyselné články, a vtedy vlast naša bude o moc bohatšia a obyvateľia jej o moc majetnejší.

(Dokončenie nasleduje).

Servác, Pankráč, Bonifác, títo traja svätí, ktorých sa hospodári boja, jako skoro každý rok, tak i teraz priniesli studené počasie. Mráz na mnohých miestach zničil kvet ovocných stromov ba na niektorých miestach pomrzly i siatiny. Veru sú to ťažké údery pre hospodárov, keď vidí, že ich mozoľná, krvopotná práca vychodí na nivoč a ich nádeje na zmar. Na mnohých miestach v Rakúsku padal aj sňah a úrody i tam pomrzly.

Kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ prijde hneď po zakončení slávností prešporských t. j. 16. t. m. do Budapešte a pobaví sa tu za dva týždne. Jeho veličenstvo dávať bude po tento čas viackrát verejnú audienciu.

Arciknieža Franc Ferdinand, ktorý trpel na ťažkú chorobu, tieto dni prišiel do Viedne temer už úplne zdravý. Povráva sa, že sa teraz bude ženit.

Odhalenie korunovačnej sochy v Prešporku. Pri slávnostach odhalenia sochy Marie Terezie, ktoré sa budú odbyvať dňa 16. mája v Prešporku, súčasťnia sa 32 členovia panovníckej rodiny. K týmto slávnostiam príde aj arciknieža Franc Ferdinand. Jeho veličenstvo kráľ počas slávnosti viezť sa bude v tom nádhernom kočiari, v ktorom sa viezol pri svojej korunácii.

Na železničných staniaciach nebudú už cengaf. Počnúc od 1. júna nebude sa viac oznamovať zvonením

príchod a odchod vlakov, a len cenganím elektrického zvončeka upozorňovať budú obecnosť, že vlak prichodí alebo odchodí. V cudozemsku už dávnejšie zakázali cenganie pri železnici. Pozor teda, aby sme vlak neomeškali.

Hollandská kráľovná, 16ročná Vilma, prišla vo štvrtok do Budapešti i so svojou matkou. Obzrela naše hlavné mesto a ešte v ten deň cestovala späť.

Pamiatka vydobitia hradu Budína. Dňa 21. mája bude 49 rokov, že chrabrí honvédi v r. 1848. vydobili Budín. Všetky honvédske spolky zasvätia tento deň a ovenčia hroby padlých spolubratov, jako i budínsky honvédský pomník.

Pri strašnom požiari v Paríži, o ktorom sme v minulom čísle písali, prišlo o život 124 ľudí. Obete strašného nešťastia boli pochované za sústrasti veľkého obecnstva.

Za podžupana nitrianskej stolice zvolený bol jednohlasne dosavádzny hlavný notár stoličný Julius *Markhot*.

Otrava v jedle biskupa. Strossmayer, djakovársky biskup nedávno za podozrivých príznakov ťažko onemocnel a lekári konštatovali, že biskup jedovate jedlá užíval. Vyšetovanie dokázalo, že zločin je vytvorený a otrava do jedál len z nepozornosti sa dostala. Osemdesiatšesťročný biskup je už von z nebezpečia.

Pozor na koruny! Z Miškovca sdeľujú, že tam a na vidieku mnoho falšných korún pustené bolo do obehu. Policia hľadá falšovateľov peňazí lebo sa jej zdá, že neďaleko Miškovca celá banda falšovateľov peňazí účinkuje.

Krvavá voľba. V Liptovskej Osade vydržovali minulý týždeň voľbu rychtára. Veľká časť občanov nebola spokojná s tým, že Ján Bugaca vyvolili za rychtára a viacerí sa zbúrili. Žandárom a služnému podarilo sa ľud uchlácholiť, lež keď sa slúžny vzdialil, ľud napadol žandárov. Štefan Málík, ktorý chytil bajonett jedného žandára, padol ťažko ranený. Žandári hlavných buričov pochytali.

L'adovec a príval. V obciach Trnovec a Rap, v novohradskej stolici, dňa 1. mája padal veľký l'adovec. Najprv strašný víchor zúril, potom prišiel príval, za ktorým hneď v zápätí nasledovalo strašné krupobitie. L'adovec, jako vajce veľký, zbil všetky siatiny, mnoho dobytku pobilo a jedného pastiera, ktorý už nemal času sa utíliť pred pohromou, tak zbil l'adovec, že leží ťažko chorý. Všetky potoky veľmi sa rozvodnily, a čo ešte nespustošil príval a l'adovec, spustošila z koryta vystúpiaca voda. S vrchov tiekly celé prívaly, strhnúť so sebou mnoho dobytku a jedného pastiera, ktorý sa utopil. Obyvateľstvo kraja — ktoré na mizinu vyšlo — nepamätá sa na takú hroznú pohromu a pustošenie. — Z Baláz-Darmôt tiež píšu o povodni. Rieka Ipoľ sa tak rozvodnila, že zaliala susedné zeme narobiac veľké škody. — Tento príval pokazil i železničnú dráhu medzi Lučencom a Kriváň-Detvou.

Falšoval vechslav. V Nitre chytili oficiera Jozefa Gergye, ktorý v tamejšom honvédskom pluku č. 14. slúžil jako poručík. Obviňujú ho, že falšoval zmenky na 4000 zl. a že pomocou falšovaných obligácií vylúčil asi 3000 zl. na škodu svojich známych a priateľov. Gergye, ktorý je vdovcom a otcem troch malých detí, práve sa chce po druhý krát oženiť.

Smrf. Gróf Mikuláš Jozef Esterházy, jeden z najbohatších uhorských magnátov, zomrel v Tate v 58. roku svojho života.

Nešťastie Greszk, strojvodič pri železnici na stanici v Lipt. Sv. Mikuláši chcel prejsť na druhú stranu kofajnie, nebadal ale, že sa blíži druhý vlak, ktorý ho strhnul, a veľké koleso rušňa odťalo mu hlavu.

Obete nešťastia. To strašné nešťastie, ktoré sa udalo v Paríži, vyžiadalo si aj inokde obete. Knieža Aumale, člen Orleánskej rodiny, na ceste po Taliansku v Zucco pri Palerme dostal telegramm o strašnej smrti alečonskej kňažny. Toto urobilo na 73-ročného človeka taký dojem, že náhle zomrel. — Kňažna Klementina, Koburgská matka bulharského kniežata Ferdinanda tiež ťažko ochorela, keď sa dozvedela o parížskom nešťastí. Kňažna je teraz 80-ročná. Jej stav je povážlivý, takže jej syna Augusta povolali ku nej.

Pohrab s prekážka i. Z Levoči sdeľujú, že predstavenému železničnej stanice „Parná Pila“ zomrel synček a ponevác tam hrobitova niet, v blízkej obci Szepes-Remete ho chcel dať pochovať. Tam ale ani jeden kňaz nechcel chlapčeka vyprevadiť na poslednú cestu, lebo že pochádzal z miešaného manželstva. Utrápený otec odišiel do Szomolnokhuty, ale tam zas sa obával kňaz, že keď dieťa ochorela, farári zo Szepes-Remete narobia pletichy z otázky príslušnosti duchovného. Konečne malého chlapčeka bol prinútený pochovať jeden stolár, menom Ján Valentin.

Srbský kráľ, ktorý meškal na návšteve u černo-horského panovníka prišiel tieto dni do Viedne a tam sa sišiel so svojim otcem bývalým kráľom srbským Milanom.

Smrf. Gabriel Latinovics kaločský biskup v Budapešti nanáhlo zomrel keď chcel odcestovať do Fiume. 72 rokov starého biskupa ranila mrtvica.

Nevie privyknuť. Deéra následníka trónu anglického kňažna Maud vydala sa za dánskeho princa a teraz nevie v Koppenhaage privyknuť a túži po svojej domovine. Pred niekoľko týždňami jej matka, manželka princa walesského, odcestovala do Kopenhágy, aby dcéru svojím pobytom u nej rozveselila. Ale ani láska matky nepotešila smutnú kňažnu. Chce na silu odcestovať nazpät, do Anglicka, a jej plač len tak sa dal utísiť, že jej sľúbili leto stráviť v Londýne, u svojich rodičov.

Knieža ako lekár. Bavorské knieža Karol Teodor je lekárom a lieči zdarma chudobných ľudí. Tieto dni v Madride, v Španielsku jedného chorého bolo treba operovať a on prišiel — neprezradiac svoj pôvod — v sprievode domáceho lekára k nemocnému, rieknuce, že sa len po operácii dozvie, kto je on. Potom sa neznámy lekár do operácie chytil a keď sa táto nad očakávanie zdarila, prezradil svoje meno. Bol to bavorské knieža dr Karol Teodor, ktorý sa práve i so svojou ženou bavil v Madride na návšteve u kráľovnej regentky.

Šľachetná duša. Anton Benovic v Oršove, ktorý len z toho žije, že po čas veľkej suchoty z rieky Černa nosí vodu za niekoľko krajcárov, tieto dni prišiel k tamejšiemu farárovi Halmaymu a odovzdal mu jednu sporiteľnú knižku na 200 zl. s tou prosbou, že aby to páu farár prijal jako dar od neho na stavbu nového kostola v Novej Gradinej. Duchovný otec s vďakou prijal dar od chudobného, ale šľachetne smýšľajúceho človeka.

Zemetrasenie v západnej Indii narobilo obrovské škody. Viac sto ľudí prišlo o život, a tamejší obyvatelia sú v ustavičnom strachu, lebo sa zemetrasenia opätujú.

Srútil sa kostol. V obci Megyes-Bodzás, v aradskej stolici mali už v takom zlom stave kostol, že keď ho oprávali celá klenba kostola sa srútila a jedného kováča, ktorý mal udajne hrady posbíjať, usmrtila.

Brat bez srdca. Dvaja bratia Martin a Jozef Kezuch, vracali sa z levočského jarmoku v noci domov do Kubachu. Naraz Jozefovi prišlo zle, tak že srútil sa bez sily ra zem. Jeho starší brat ale nič nedbal na to a pokojne šiel ďalej. Darmo ho prosil mladší brat, aby ho nenechal na ceste v noci chorého a bez pomoci, Martin pokojným svedomím kráčal domov do Kubachu. Len na druhý deň mu napadlo, že v jakom stave zanechal v noci svojho brata na ceste. Rozpovedal to svojim známym, ktorí išli hľadať nezdravého mládenca. Dlhو neľadali, lebo neďaleko cesty našli ho mrtvého. Proti beztížnemu a nemilosrdnému bratovi vrchnosť zaviedla vyšetrovanie.

Po štrnástich rokoch. Pred štrnástimi rokmi, neznámi zločinci v Ostrihome zabili vdovu po Leopoldovi Stuk aj so slúžkou. Zločincov vtedy nevedeli vystopovať. Teraz zo šopronskeho žaláru budapeštianska polícia dostala list od väzňa Jána Urbánsky, ktorý v tom liste doznáva, že on zabil tú vdovu a jej slúžku. Menoval aj druhých troch, ktorí mu pri zločine pomáhali. Tito žijú v Ostrihome. Polícia už porobila potrebné poriadky, aby menovaných zbojníkov lapit mohla.

Skočila s tretieho poschodia a nestalo sa jej nič. V Budapešti choromyselná manželka staviteľa Heinricha Berthelsena, skočila s tretieho poschodia na dvor, a vyjmúc to, že sa trochu uskrabala, neutrpela žiadnych úrazov. Teraz dali úbohú ženu pod prísnejší dozor.

Žid tureckým generalom. Časopisy teraz píšú, že paša Ahmed Hamdi, ktorý velie teraz nad jedným oddelením tureckého vojska vo vojne turecko-gréckej, pochodí zo židovských rodičov z Poľska. Ahmed Hamdi paša jako 15-ročný chlapec vystahoval sa do Turecka, kde potom stal sa mohamedánom a vstúpil do tureckého vojska.

Zabil ho hrom Štefan Turek, syn zay-podhradského rychtára oprával plot, keď náhle nastala veľká búrka, a rychtárov syn utiahol sa pod jednu hrušku. Sotva že tam bol, hrom uderil do stromu a Štefana omráčil.

Bohatá zobráčka. V Prahe zomrela 79-ročná zobráčka Maria Kratochvílova. Pri prehliadke jej šiat našli u nej zašité dve sporiteľné knižky, znejúce na 6914 zl. 96 kr. Zobráčka stávala na dvore jedného pražského kláštora, kde chudobným polievku rozdávali, ktorým ona potom požičiavala hrnceky, keď jej od každého požičania zaplatili jeden krajeciar.

Do pluhu zapriahnuté favy. Poznaňský veľkostatkár gróf Žigmund Skorzewski dal si z Afriky doviezť štyri

favy a upotrebil ich k tahaaniu pluhov. Pokus sa vraj s veľmi dobrým výsledkom podaril, lebo vraj favy tahaly pluh rovno. Hovoria, že favy pred pluhom majú veľkú budúcnosť, lebo je fava dvakrát silnejšia jako vól a požaduje len veľmi skromnú chovu. A tak nenie vytvorená možnosť, že sa dožijeme aj toho, že tieto veľké, špatné ale užitočné zvery africké budú tak pomáhať pri gazdovstve našim hospodárom, jako posiaľ voly.

KU OBRAZKU.

Väzenie Pavlovo v Cezarei.

Jedným z najhorlivejších rozširovateľov učenia Kristovho bol Pavel apoštol, ktorý ale zpočiatku veľmi prenasledoval učedníkov Kristových a ich nasledovateľov. Pavol pred tým Saul zvaný raz sa uberal do Damasku prenasledovať kresťanov a tu sa stal s ním veľký div Boží. Zrazu ho obkľúčilo svetlo z neba. Saul padol na zem a v tom počul hlas: „Saule, Saule, prečo sa mi protivíš?“ Saul sa tázal: „Kto si pane?“ a hlas mu odpovedal: „Ja som Ježiš, ktorému sa ty protivíš!“ Saul v strachu tázal sa: „Pane, čo chceš aby činil?“ A hlas mu odpovedal: „Id' do mestečka a tam ti bude povedano!“ Saul potom vstal a odišiel do Damasku, kde poslúchal rečiam ucedníka Ananiaša a od tých čias stal sa horlivým kazateľom cirkve Kristovej a neraz i trpel a vrhnutý bol do väzenia.

Náš obrázok predstavuje ten výjav, keď tento neohrozený bojovník cirkve Kristovej súc lapený a do Cezaree odvedený pred rímskym vládarom Felixom a jeho manželkou Druzillou, dcérou kráľa Herodesa Agrippu vyznáva vieru v jednorodeného Syna Božieho.

K OBVESELENIU.

Zo školy.

Po prvej polročnej zkuške pýta sa otec syna:

— No, kolký si v triede?

— Šestadvadsiaty.

— A kolko je vás spolu?

— Šestadvadsať.

Po druhej polročnej zkuške otec sa pýta:

— A kolký si teraz?

— Sedemadvadsiaty.

— Nuž a ako je to možné?

— Veď prišiel jeden nový žiak.

Budapeštianska bursa a úradným značením cien dňa 13. mája.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere		Cenne papiere			
		od	do	Peniaze	Tovar	Peniaze	Tovar		
Pšenica banátska	77-81	7.80	8.00	Štátny dlh.					
peštianska	77-81	7.85	7.95	Uhorská zlatá renta 4 ^o / ₁₀₀	121.75	122.25	Prvá uhor. poisť. spol.	4125.—	4250.—
stolnobelehradská	77-81	7.90	8.00	korunová renta 4 ^o / ₁₀₀	99.20	99.50	Pešť. uh. kupec. b.	1183.—	1185.—
Raž (lito)	70-72	6.20	6.30	Uhorské regálové úpisý 4 ^o / ₁₀₀	100.25	101.25	Pešť. prvá vlaš. sporiteľňa	8100.—	8150.—
Jačmeň na krm	60-62	4.20	4.35	premlóvové úpisý	152.00	153.00	Salgó-tarjánska baňa na uhlie	550.—	565.00
na páku	62-64	5.—	5.80	Uhorská tiasko-segedínska po-			Záložné listy.		
na várku	64-66	6.50	8.00	žička 4 ^o / ₁₀₀	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverkového		
Ovos	39-41	6.20	6.30	Uhorská žel. požíčka 4 ^o / ₁₀₀ v zl.	122.25	123.50	ústavu 5 ^o / ₁₀₀	101.00	102.00
Kukurica	73	3.60	3.70	vyvážkové úpisý 4 ^o / ₁₀₀	102.25	103.—	Uhorského úver. záložného ús-		
Prosó	—	4.90	5.20	Spoločná požíčka v bet. penia-			tavú 4 ^o / ₁₀₀	100.50	101.00
Repica	—	—	—	zoch 4 ^o / ₁₀₀	101.00	102.00	Uh. úver. ústavu s prémieu 4 ^o / ₁₀₀	100.—	101.50
Dateľinové semá, luc.	—	42.00	48.00	Žreby.			Peniaze.		
červené	—	25.—	28.—	Spolku „Jó sziv“	3.60	4.00	Cisársky dukát	5.65	5.69
Svínská masť peštianska	—	55.—	56.00	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.52	9.56
vidiecka	—	—	—	Bakúskeho	20.50	21.00	Nemecká riaska marka	58.65	58.80
				Baziliška	6.25	6.50	Striebro	—	—

Kníhtlačiareň Viktora Horuyánszkého v Budapešti.